

ધોરણ : ૩

પર્યાવરણ

પાઠ : ૧૫

માટીની મજા

સ્વ-અધ્યયનપોથી સોલ્યુશન

પ્રશ્ન-૧ પાઠ્યપુસ્તકમાં પાના નં. ૯૯ પર આપેલા ચિત્ર પરથી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧) ચિત્રમાં કેટલા વ્યક્તિ જોવા મળે છે?

➤ બે વ્યક્તિ

(૨) ચિત્રમાં ડાબી બાજુ જોવા મળતા ગોળા શાના છે ?

➤ માટીના ગોળા છે.

(૩) ચિત્રમાં સ્ત્રી શું કરી રહી છે ?

➤ માટલાં પર રંગ - રોગાન કરી રહી છે.

(૪) પુરુષ ઘડાને આકાર આપવા માટે શું કરી રહ્યો છે?

➤ માટીને ચાકડા પર મૂકી ચાકડો ફેરવી આકાર આપે છે.

(૫) ચિત્રમાં માટલાં જેના પર બનાવાય છે તે સાધનનું નામ લખો.

➤ ચાકડો

પ્રશ્ન-૨ યોગ્ય જોડકા જાડો.

અ

(૧) લુહાર

(૨) ગાય

(૩) કૂવો

(૪) કુંભાર

(૫) કૂતરો

બ

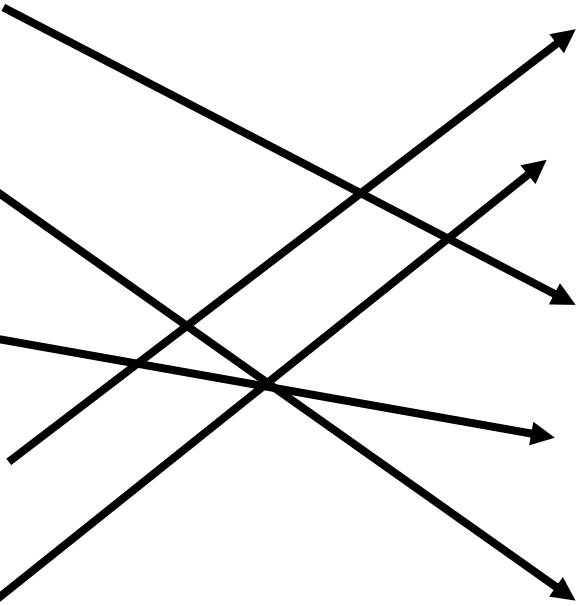
ઘડો બનાવી આપ્યો

હરણને ડરાવ્યું

દાતરડું આપ્યું

પાણી આપ્યું

દૂધ આપ્યું

પ્રશ્ન-૩ નીચેના વિધાનો ખરા છે ખોટા તે જણાવો.

(૧) પાણી લેવા માટે કાગડો નદી પાસે ગયો.

(૨) પહેલાંના સમયમાં લોકો ઘડા બનાવવા માટે પથ્થરનો ઉપયોગ કરતાં હતાં.

(૩) કાગડાને માટી ખોદવા માટે શિંગડું ગાયે આપ્યું.

(૪) કુંભાર ઘડાને આકાર આપવા માટે બીબાનો ઉપયોગ કરે છે.

(૫) કાગડાને ખડ વાઢવા માટે સુથારે દાતરડું આપ્યું.

પ્રશ્ન-૪ નીચેનાં પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(1) તમારા ઘરે કે શાળામાં માટીમાંથી બનેલી વસ્તુઓની યાદી બનાવો

➤ માટીના કુંડાં, પક્ષીને પાણી પીવાનું ઠીબરું, કોડિયા, ગરબો, ફુલડી, ઘડો, કટોરું વગેરે

(2) ઘડાના ઉપયોગો કયા કયા છે ?

➤ પાણી ભરવા માટે, છાશ ભરવા માટે, રસોઈ બનાવવા, પાણી ગરમ કરવા માટે ઘડાનો ઉપયોગ થાય છે.

(3) માટીના ઘડામાં રાખેલા પાણી અને તાંબાના બેડામાં રાખેલા પાણી વચ્ચે કયો ફરક જોવા મળશે ?

➤ માટીના ઘડાનું પાણી તાંબાના બેડા કરતાં વધારે ઠંડુ થાય છે.

(4) ઘડાને આગમાં કે ભઠ્ઠીમાં શા માટે પકવવામાં આવે છે ?

➤ ઘડાને આગમાં કે ભઠ્ઠીમાં પકવવાથી ઘડો પાકો અને મજબૂત બની જાય છે ઝડપથી તૂટતો નથી.

પ્રશ્ન : ૫ ઘડો બનાવવા માટેની પ્રક્રિયાના પહેલૂ અને છેલ્લૂ સોપાન
આપેલું છે. બાકીના સોપાનો ક્રમશઃ આપેલી જગ્યામાં લખો.

(૧) માટી ખોદવી

(૨) માટીમાં પાણી ભેળવવું

(૩) ઘડો બનાવવો

(૪) ઘડાને તડકામાં સુકવવો

(૫) ઘડાને આગમાં પકવવો

(૬) ઘડાને રંગ કરી શણગારવો

પ્રશ્ન-૬ નીચે આપેલા ચિત્ર પરથી પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(૧) ચિત્રમાં દેખાતી વ્યક્તિઓ શું કરી રહી છે ?

➤ ઈંટો બનાવી રહી છે.

(૨) ઈંટ કેવી રીતે બનાવવામાં આવે છે ?

➤ ચીકણી માટી લઈ ચોક્કસ બિલામાં ઢાળી ઈંટો બનાવાય છે.

(૩) ઈંટને મજબૂત કેવી રીતે બનાવાય છે ?

➤ ઈંટને બનાવી, સૂકવી તેને ભઠ્ઠામાં પકવીને મજબૂત બનાવાય છે.

પ્રશ્ન-૭ ઘડો બન્યા બાદ કુંભાર ઘડાને ચાકડા પરથી કેવી રીતે નીચે ઉતારે છે ?

➤ ઘડો બનાવ્યા બાદ કુંભાર દોરી અથવા તારથી ઘડાની નીચેની બાજુએ કાપી ઘડાને અલગ કરી ઘડાને ચાકડા પરથી નીચે ઉતારે છે.

પ્રશ્ન-૮ ઘડો બનાવતી વખતે કુંભાર ચાકડો શા માટે ફેરવે છે?

- ચકડાને ફેરવવાથી તેના પર રહેલો માટીનો પિંડો ગોળ ગોળ ફરે છે ત્યારે કુંભાર પોતાની આગળીઓની મદદથી માટીના પિંડાંને ઘડાનો આકાર આપે છે. આ માટે ઘડો બનાવતી વખતે ચાકડો ફેરવે છે. અને ઘડો સારો બને છે.

પ્રશ્ન-૯ નીચે આપેલા બોક્સમાં તમને મનગમતા આકારના માટીના
પાત્રનું ચિત્ર દોરી તેમાં રંગ પૂરો.

Thanks

For watching